

el mateix (la prep. pertany al verb) «la nau, per lo vent que avia, venc tost a *riba de la roche*», Reixac (*Questa*, 72 19, cf. allà *estacar riba de*, 105.26) Més enllà anem quan tot i essent davant l'article exprés, ja s'elimina el *de*. «sobre un gran que he en lo conc de Vingrau, *riba lo camí ral*», doc. ross de 1306 (veg. ací II, 866a25), *riba lo port* en un altre de ross. d'aquell temps (*InvLC*); i molt sovint *riba la mar*. «que s'pusquen salar *riba la mar*» ross, 1317 (id.); «com trobà / sent Agostí / aquell fadrí / *riba la mar*, / volent buydar / l'aygua d'un clot, / li dix —Arlot, / què penses fer?», JRoig (*Spill*, 15479)

La metamòrfosi en veritable prep. resta completa quan no hi ha cap altra preposició ni article, en *riba mar*: «un castell molt fort *riba mar*», Desclot (§§ 13, 63); «dix-nos que noves eren vengudes --- en Barcelona que l rey de Túniç devia ésser en Maylorches --- no fem sinó cavalgar, e fom --- en Barcelona --- e quan venc al matí, cavalgam *riba mar* per hoir noves, e vim venir una vela, e esperam-los e --- era de Maylorches ---», Jaume I (Ag, p 158); «si ho tenits per bo, anem *riba mar*, que és carrera plana e poblada», *Gènesi* (trad Serra, 165) Almenys en el S. XIII això era possible amb *mar* i no amb complements de sign. semblant «si algú ven a altre camps, o altres honors, que sien *riba mar*, e en *riba de* flum o d'algun torrent, no és entès que li vena lo ús que les gents en anar, estar e venir o posar lurs coses, han o deven aver», *Cost Tort* (Ol, p 203).

En cast ant a penes s'arribà fins a dir en *riba de*, ben aviat antiquat (*DCEC* IV, 9a7-13) Més hi hagué en gallo romànic, veg M-Lübke, *Roman Gr* III, § 42, i addicions de Ebeling sobre oc. ant en *riba* + subst. i fr ant *seur rive* + subst. (*Lutbl* XIII, 131) Altra cosa és, si bé no inconnexa, i bastant rara, l'ús absolut, com a complement adverbial a *riba* o a la *riba* amb el sentit de 'vora l'aigua': «nós avem huy vistas marevelas a le *riba*»; «ava<l>, sota vostre palau, [h]a *riba*, ha un gran payró» (vora d'un riu), «ladoncs g<u>ardà aval, a *riba*, e vesé venir --- una donzela» (és a dir 'mirà davall al riu, a la ribera, i veié ---'), Reixac (*Q*, 6.20, 5.3, 10.12)

DERIV. +*Ribada* f. 'marge extens a l'extrem d'un camp' Areu de V Ferrera (1933). +*Ribal* m. Té caràcter semi-apeflatiu a Pall-Ribag, per bé que tendeixi ja a quedar congelat en toponímia «E(l)s *Ribals*», paratge penjat, a Borén; a Espot *Ribal-tron*, nom d'un vessant, on la descomposició o anàlisi no pot oferir dubte, car es tracta d'un antic adjectiu, amb ètímon *TRÜNNU 'aplatat' (*Altron* poble de la Vall d'Assua < alt tron 'tosalet aplatat', *Puig Trony* cap a Ugern-Bassella, *Guillem Tron*, personatge de l'època comtal, cf fr *trogne*, i potser *trunyella* A la V de Boí, *ribal* sembla haver quedat fossilitzat en cpts toponímics, en part d'identificació una mica incerta entre ells posaríem potser la gegantesca *Ribampiedro*, però és dubtós (em decanto a creure que sigui més aviat altra cosa, V. la dita monografia toponomàstica) També en el Segre Mj. *lo Ribal*, vessant força pendent a Taús, és avall de la confluència del riu de Taús amb

el dels Castells (1957).

Des de *ribal*, però, es formà un derivat secundari, +*ribalera* f., que començaria essent adj. f., després substantivat, per a margenades d'un barranc: «allò és tot *ribalera*» em contestaren parlant d'un barranquet, alt i bastant pendent, que baixa entremig de Boí i el Pago de Durro (uns 2 km. SSO. de Boí), 1953 (crec que preguntava si era bosc o cingleres i ho digueren negant una cosa i l'altra); ha quedat, per excehència, com a nom propi de la gran vall, affluent esq de la Pallaresa, que hi desemboca pocs km avall de Llavorsí, des de Romadriu, provinent de Conflents i la ratlla d'Andorra, on hi ha, enmig de grans bosquíes, el vell i abandonat santuari de Santa Madalena: la part de baix és en efecte de vessants com els d'aquell paratge boïnès: uns diuen amb article altres sense (*per la Ribalera*), més aviat allò [1932]. +*Ribardeu* 'carolina (mena de pollancre)?' «De l'espècie particular de pollancre que en aranès s'anomena *kàrulêñ*, en català se'n diu *ribardèu* em deien a Canejan (1934), dada d'un aranès bon coneixedor, però que no he pogut confirmar (la dono amb expressa reserva); pot ser adaptació de l'expressió fr. *rivière d'eau*, més o menys improvisada per comerciants i propietaris de boscos, que no en comprenien bé l'aplicació.

Ribàs i *ribast* mots d'àrea complementària i de sentit molt semblant o igual, pertot o quasi *Ribàs* (segon quart S. xv: «Venien a bon pas ells dos --- que ns encontram / ensemps davant un *ribàs*: / a mi vingué molt gran fam / de saber ja d'on venien ---» en un poeta del *Canç* de Saragossa; i en el Dante d'Andreu Ferrer (1423): «aquell cingle qui roman tot rodon, entre l pou e l peu de l'alt *ribaz dur*»; 1 *DAG* en tres pasatges mall. de 1684; «Latona, perseguida / per Juno sobirana, / de Jove engelosida: / quan fins los rius fugian de sos passos, / li negava la selva sos *ribassos*, / y 'l fer lleó ses balmes», «mes dues encontrades pariones, / y la mar que entretalla mos *ribassos*, / afuixant a plàher sos flonjos llassos, / mes dos filles bessones / avuy per sempre s'han donat los brassos», *Atl* (*Delos, Lesbos*) (VII, 9.30, 14.14). Avui, de bon tros, usual a la major part del domini, almenys el continental d'un cap a l'altre.

En el terreny: *Ribàs* de les Esparnals, a Conflent (Rià, 1960); el *Ribàs* dessota el «Cap de l'Home» a Querol (Alta Cerd.), 1959, *El Ribàs* a l'extrem de la partida dita *La Plana*, Gósol, 1964; «per què en diuen La Vidarsera? — Algun *ribàs* que hi havia vidarses» ('arços blancs') Aguilar de Bassella, 1946; tort, Vergés Paulí, *Espurnes* v, 75; «ací diem *marge* i a Real de Montroi un *ribàs*, com a València» Llobai; i la Vila Joiosa l'usen per designar un paret de contenció del riu, com el *Ribàs del Xarco*, vora aquest barranc quan ja s'acosta a la mar (hi ha també una partida amb el mateix nom). «venint de *Ribassos* ---» (1963) Cap al Lluçanès *ribassot*, em diuen, és un «torrentet» (al peu de Vilanova, «un *ribassot* que en diuen *Les Roques*» StBartomeu del Grau, 1935) En castellà *ribazo* fins a Aragó, però en els Pirineus *ripábo*, Bielsa *Ribassada* és propi de la Vall de Benasc. a Saunc el definien 'des-